

Asia: VN/630/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Ei huomautettavaa. Kerran valtuustokaudessa asian käsittely on realistinen eikä rasita kuntaa liiaksi. Se mahdollistaa ajankohtaisen tiedon hyödyntämisen ja reagoimisen mahdollisiin muutoksiin.

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

Ilmastosuunnitelman sisältövaatimukset ovat selkeitä, tarkoituksenmukaisia ja antavat kunnalle toteutukseen liikkumavaraa. Esitetty muutos kuntien mukaan ottamisesta ilmastosuunnitelmien tekemiseen on siten pääasiassa kannatettava. Koska laista tulisi muutosesityksen myötä kaikkia kuntia sitova ja velvoittaisi ne lakisääteisesti tekemään ilmastosuunnitelmat, on tässä otettava huomioon erityisesti pienten kuntien resurssiniukkuus. Ilmastolain muutos tulee kohdistumaan eniten pieniin kuntiin, koska lähes kaikilla isoilla kunnilla on jo ilmastosuunnitelma. Pienet kunnat kärsivät jo resurssien puutteesta ja uusi velvoite pahentaa tilannetta. Tämä tulee ottaa huomioon ja ottaa käyttöön tarvittaessa rahoitusta ja välineitä kuntien työtä helpottamaan. Esityksessä mainittu valtion tuki hakemuksen perusteella on hyvä ja se tulee kohdentaa erityisesti pieniin kuntiin ja sellaisiin kuntiin, joilla ei ole olemassa ilmastosuunnitelmaa.

Esityksessä oleva tavoite sallia kunnille ilmastotoimien toteuttaminen omista lähtökohdistaan ja kunnalle tärkeiden asioiden painottaminen sekä päästötietoja koskevien maksuttomien työkalujen turvaaminen ovat tärkeitä turvaamaan yhtäläiset mahdollisuudet ilmastosuunnitelman laatimiseen. Ilmastosuunnitelman vähimmäissisällön määrittelyssä on syytä kuunnella kuntien mielipiteitä ja mahdollisuuksia. Kunnat tarvitsevat maksuttomat ja ajantasaiset tietopalvelut ilmastosuunnitelmatyönsä tueksi.

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (756/2021, 17§) säädetään, että maakunnan liitto edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä. Maakuntaliitot, alueensa keskeisenä edunvalvojana ja lakisääteisten tehtäviensä (alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus), kautta, voivat toimia kuntien tukena ilmastosuunnitelmien laatimisessa, toimeenpanossa ja seurannassa. Ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen toimet ovat usein kuntarajat ylittäviä laajoja kysymyksiä, jotka edellyttävät

laajaa vuoropuhelua, ja joihin vastataan mm. maakuntakaavoituksella. Maakuntaliitot ovat laajassa yhteistyössä laatineet alueelleen ilmastotiekarttoja ja -suunnitelmia, jotka toimivat tarvittaessa vankkana tietopohjana kuntien ilmastosuunnitelmiin.

Kunnan ilmastosuunnitelman seuranta (14 a § 3 mom)

Seurantavelvoitteessa tulee huomioida, ettei kaikilla kunnilla ole osaamista tai kokemusta ilmastotoimien ja vaikuttavuuden seurannasta. Kuntien rajallisten resurssien vuoksi, indikaattoreiden tulee olla sellaisia, joiden seuranta ei edellytä uuden tiedon tuottamista ja laskentaa.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

-

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (14 a § 4 mom)

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että kunnat voivat laatia ilmastosuunnitelman omista lähtökohdistaan ja niiden tahojen kanssa, jotka oman ilmastosuunnitelmansa kannalta näkevät tarpeellisiksi.

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätöksiin ilmastolain soveltamisalalla (21 b § 1–4 mom)

-

Muutoksenhaku kuntien ilmastosuunnitelmiin (21 b § 5 mom)

-

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Kainuun liitto pitää hyvänä, että lakiesityksen myötä kuntien roolin tunnistaminen ilmastotyössä vahvistuu. Isot kunnat ovat laatineet ilmastosuunnitelmiaan, ja on hyvä, että nyt myös pienet kunnat suunnitelmallisesti sitoutetaan työhön. Resurssit ja tuki kunnille ilmastosuunnitelman laadintaan, ja toimeenpanoon on keskeisistä. Taloudellisten resurssien lisäämisen rinnalla kunnille tulisi tarjota myös koulutusta asiaan. Tämä on tarpeen myös seurannan kehittämiseksi kunnissa.

Muut huomiot

-

Jouni Ponnikas

Aluekehitysjohtaja

Kainuun liitto